

Szendrő Város Önkormányzatának

Környezeti Fenntarthatósági Terve

Tartalomjegyzék

1	Bevezetés	4
2	Környezeti és környezetvédelmi helyzetkép	7
2.1	A KÖRNYEZETI ELEMÉK ÁLLAPOTA	7
2.1.1	<i>Levegő</i>	7
2.1.2	<i>Vizek</i>	9
2.1.2.1	Felszíni vizek	9
2.1.2.2	Felszín alatti vizek	9
2.1.2.2.1	Talajvíz:	9
2.1.3	<i>A szennyvíz felosztottsága, elvezetése</i>	10
2.1.4	<i>Föld</i>	10
2.1.4.1	Az emberi tevékenységi hatása a kialakult talajminőségre	11
2.1.5	<i>Természetvédelem</i>	12
2.1.5.1	Élővilág	12
2.2	TELEPÜLÉS ÉS ÉPÍTETT KÖRNYEZET	13
2.2.1	<i>Infrastruktúra</i>	13
2.2.1.1	Ivóvízellátás	13
2.2.1.2	Úthálózat	13
2.2.2	<i>Köztisztaság, hulladékkezelés</i>	13
2.2.3	<i>Épített környezet</i>	14
2.2.4	<i>Lakosság</i>	15
2.2.5	<i>Zaj- és rezgésterhelés</i>	16
2.2.6	<i>A lakosság tudatformálása</i>	16
3	Fenntarthatósági tervek és célok	17
3.1	A TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET TISZTASÁGA	17
3.1.1	<i>Zaj- és rezgés elleni védelem</i>	18
3.1.2	<i>Levegőtisztaság-védelem</i>	19
3.2	IVÓVÍZELLÁTÁS	21
3.3	ENERGIAGAZDÁLKODÁS	22
3.4	ZÖLDTERÜLET-GAZDÁLKODÁS	23
3.5	TERMÉSZETI ÉS ÉPÍTÉSZETI ÉRTÉKEK VÉDELME	24
3.6	HELYI KÖZLEKEDÉSSZERVEZÉS	25
3.7	AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VÉDELME	26
4	A célok eléréséhez szükséges intézkedési program	26

4.1	SZERVEZÉssel, INTÉZKEDÉssel MEGOLDHATÓ FELADATOK	26
4.2	TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI TÖBBLETKÖLTSÉGGEL JÁRÓ FELADATOK	28
4.3	BERUHÁZÁSI ÉS FEJLESZTÉSI FORRÁSOKAT IGÉNYLŐ FELADATOK	29
4.4	NAGYBERUHÁZÁSOK MEGVALÓSÍTÁSÁT IGÉNYLŐ FELADATOK.....	29
	PRIORITÁSOK FELÁLLÍTÁSA.....	31

1 Bevezetés

Mi a fenntartható fejlődés?

Az emberiség, az egyes emberek és társadalmak közvetlenül vagy a gazdaság révén szükségleteik kielégítése érdekében természetes környezetükből veszik el azokat a javakat, amelyeket a földi rendszer létezése óta felhalmozott. A fenntarthatóság biztosítása azt kívánja tőlünk, hogy a jelen és jövő generációk létfeltételeihez szükséges természeti és épített környezet minőségét, értékeit megőrizzük. Ettől a rendszertől az ember annyit és olyan körülmények között vehet el, hogy ne sértse saját létkielégítésének jövőbeli esélyeit. A fenntartható fejlődés célja mindezek értelmében az emberi társadalom fenntartása.

Ebben a feladatban a környezet feltételként jelenik meg, amely azt jelenti, hogy addig a mértékig használhatjuk természetes környezetünk erőforrásait, amíg nem sértjük annak megújulási lehetőségét. A gazdaság a társadalom fenntartásának és ezen keresztül a környezet használatának eszköze. Ezt az eszközt bölcsen, a társadalom hasznára, a környezet sérelme nélkül kell használnunk.

A klímaváltozás kockázata két módon jut érvényre: egyfelől visszafordíthatatlan vagy csak igen nagy erőfeszítésekkel korrigálható veszteségeket (emberi egészségkárosodás/többlethalálozás, pótolhatatlan biodiverzitás csökkenése, módosuló hidrológiai ciklus stb.) okoz, másfelől tekintélyes anyagi erőforrásokat (védekező, helyreállító tevékenységek növekvő ráfordításai) von el a további fejlődéstől-fejlesztésektől.

Ezért a növekvő klímaváltozás korunk egyik legfenyegetőbb, un. fenntarthatatlan folyamata. A klímaváltozás elleni védekezés, valamint az ahhoz történő kényszerű alkalmazkodás egyik leghatékonyabb rendezőelve a manapság világszerte és hazánkban is egyre nagyobb figyelmet keltő: fenntartható fejlődés (a tov.: FF) gyakorlata

A fenntartható fejlődés lényege: olyan fejlődési-fejlesztési folyamatok együttese, amely az életminőség hosszú távú, egyenletesen biztosítható javulását szolgálja az adott ökológiai keretek között. Ezért a természeti erőforrásokkal, a környezettel való fenntartható gazdálkodásnak együtt kell érvényesülnie a jólét elérését, megtartását elősegítő gazdasági fejlődéssel, valamint a szociális esélyegyenlőség folyamatos növelésével - a FF fogalmában tehát a gazdasági, társadalmi fejlődést egységben kell értelmezni az ökológiai fenntarthatósággal (Szlávik 2004). Mára a fenntarthatóság jelentősége a nemzetközi és nemzeti intézmények célkitűző és tervező-stratégiai tevékenységében olyan domináns szerepet tölt be, hogy joggal említhetjük a XXI. század elejének „civilizációs fordulataként” (Gáthy 2005).

Az EU a tagállamok mellett felkért társult országokat is, hogy az EU stratégiával összhangban készítsék el saját stratégiájukat. A Bizottság a fenntartható fejlődés stratégiáját meghatározó alapelvekről szóló, 2005-ben született deklarációja szerint az Unió elkötelezett a fenntartható fejlődés mellett, amely minden politikáját és cselekedetét meghatározza. Az Unió megújított Fenntartható Fejlődés Stratégiájának jóváhagyása a 2006. júniusi Európai Tanács napirendjén szerepelt.

1992-ben Rio de Janeiróban rendezett ENSZ Környezet és Fejlődés Konferencián elfogadott „Agenda 21” program („LA 21”) értékelése kapcsán fogalmazódott meg a fenntartható fejlődés helyi, lokális programja.

Ezzel a modellel - általános „receptúrával” - a cél az, hogy elveket (vezérfonalat) fogalmazzon meg a helyi önkormányzat(ok), valamint a helyi lakosok, közösségek számára a fenntarthatóság tennivalóinak, helyi programjának kidolgozása, megvalósítása érdekében.

A „LA 21” program az általános érvényű fenntartható fejlődés konkrét, gyakorlati megvalósítását a helyi adottságok, érdekek alapján, az önkormányzat és a helyi lakosok, közösségek széleskörű együtt munkálkodásával javasolja folytatni. Az alapfeladat itt a helyi hatáskörben befolyásolható fejlődés (beruházások, fejlesztések, felújítások, intézkedések, szabályozás stb.) olyan irányú alakítása, amely mind jobban előtérbe helyezi „a helybeni” életminőség, környezeti állapot javítását, valamint a helyi erőforrások - talaj, vízkészlet, energia, emberi- és jövedelemtermelő erőforrások stb.- tartamos, azaz nem kimerítő kiaknázását. További fontos elvárás, hogy valamennyi nem helyi erőforrásra támaszkodó, de helyi felhasználásban szerepet játszó beruházó-fejlesztő, termelő-szolgáltató- és fogyasztó törekedjen a fenntarthatóságot figyelembe vevő megoldások, eljárások igénybe vételére, szokások kialakítására. Ennek megvalósíthatóságát a megfelelő politikai akarat megléte és helyi társadalmi-közösségi kultúra jellege együttesen szabja meg és egy racionális tervezési folyamat útján kimunkált stratégia foglalja rendezett keretbe.

Az FFNS (fenntartható fejlődés nemzeti stratégia) globális összefüggéseket is tükröző, nemzeti szintű prioritásai és fókuszai - az előzőekkel is összefüggésben - a következők: (a) a gazdaság anyag- és energiaigényességének racionalizálása; (b) a fenntarthatatlan társadalmi folyamatok kezelése és szabályozása; (c) környezeti rendszerek fenntartható hasznosítása. Noha a fenntarthatóság ökológiai-természeti korlátai eltérő kockázatokat hordoznak és különböző súlyúak, mára az egyik leghangsúlyosabb problémakör: a klímaváltozásból eredő emberi-társadalmi következmények jelentik (AI Gore 2006). Ezért a klímaváltozás hatásai elleni védekezésre történő felkészülés - a klíma-alkalmazkodás - a globális, regionális és helyi fejlődés fenntarthatóságának egyik hangsúlyos részterületévé lépett elő.

A FF környezeti szempontjainak figyelembe vétele az Európa Terv keretében benyújtott pályázatnál:

Az Európa Terv projektjeinek tervezésekor javasolt eljárás a környezeti fenntarthatóságra történő hivatkozás és az azt szolgáló tervezett, gyakorlati törekvések bemutatása: ezért a pályázónak a környezeti fenntarthatóság elvének érvényesítését a pályázati dokumentáció egészében (célok, tevékenységek és eredmények stb.) érvényre kell juttatnia. A környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos tevékenységét összefoglalóan is értékelnie kell a pályázati adatlap megfelelő pontjaiban. A FF reális és ténylegesen érvényesíthető szempontjainak pályázatba történő megfelelő beépítése így "versenyelőnyt" jelent a pályázat elbírálása során.

2 Környezeti és környezetvédelmi helyzetkép

A környezetvédelmi program megalapozásához szükséges a környezeti állapot felmérése, a kialakult helyzet értékelése a problémák azonosításához és jellegük, súlyosságuk, megoldási lehetőségeik megítéléséhez.

Meg kell vizsgálni, hogy a város környezettefejlesztési terve, a város általános rendezési terve és az egyes városrészek részletes rendezési tervei is tartalmazzanak-e környezetvédelmi munkarészeket. Ezek, valamint a környezetminőségi adatok, fejlesztésekkel összefüggő információk jó háttérrel szolgálnak a helyzetértékeléshez, a megoldást igénylő problémák azonosításához.

2.1 A környezeti elemek állapota

2.1.1 Levegő

Magyarország levegőminőségi helyzete – az utóbbi évtizedekben, a nagy mennyiségben kibocsátott „hagyományos” légszennyező anyagok emissziójának csökkenése ellenére – sok területen még mindig nem kielégítő.

A Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium honlapján közreadott adatok szerint Rudabányán működik a legközelebbi mérőállomás.

- A mért NO₂ tartalom a 2008-as évben átlagosan 8 µg/m³ volt, ami a kiváló kategóriába tartozik.
- Szintén nagyon alacsony az átlagos Nitrogén-dioxid és a Nitrogén oxidok koncentrációja. Az osztályozás szerint szintén kiváló
- A harmadik mért gáz az ózon. Ennek értéke 43 µg/m³, vagyis jó minőségű.
- 2003-as adatok alapján a szálló por éves átlaga 40 µg/m³, ami átlagosan szennyezettnek számít.

A Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium a fenti adatok alapján Rudabánya levegőjét jónak minősítette, így bátran kijelenthetjük, hogy a tőle 10 kilométerre levő Szendrő levegője is jó minőségű.

A levegő minőségét a természeti tényezők mellett (talajviszonyok, uralkodó szélirány, csapadék, stb.) elsősorban a mező- és erdőgazdálkodás, az ipar- és szolgáltatóipar, a közlekedés, valamint a lakossági tüzelés határozza meg.

- **Egyedi és lakossági fűtések**

A településen több mint 1500 lakást tartanak nyilván. A gázbekötések száma meghaladja a 720-at. Bízható, hogy a gázbekötések száma folyamatosan bővülni látszik, mely a vegyes tüzelésű lakóházak folyamatos csökkenését eredményezi. A jelenleg magas számú, a vegyes tüzelést alkalmazó lakóházak elszórtan vannak jelen a városban, így a tüzelés okozta légszennyezés koncentrációja nem lehet jellemző.

A fajlagos értékek alapján szorgalmazni kell a gázellátó rendszerre való további rácsatlakozást. Gáztüzelés esetén a füstgázok kedvező légszennyezőanyag kibocsátása mellett igen fontos, hogy nem keletkezik a vegyestüzelésre jellemző salak és hamu, mely kiporzása révén, illetve hulladékként (elhelyezési problémák) okoz zavaró hatást.

▪ **Közlekedési eredetű légszennyezőanyag-kibocsátás**

A 27-es számú főút átmenő teherforgalom miatt közepes mértékű légszennyezőanyag-terhelés éri a nyomvonalak melletti lakókörnyezetet

A légszennyezőanyag-terhelés csökkentése érdekében meg kell oldani az eddig még szilárd burkolattal el nem látott lakóutcák pormentesítését, csapadékos időjárásban a sárfelhordások megszüntetését, az útpadkák rendezését.

▪ **Szendrő városban a mező- és erdőgazdálkodás, az ipar- és szolgáltatóipar által okozott légszennyezés nem számottevő**

Össességében a technológiai eredetű levegőterhelés tehát elenyésző, mind fűtési, mind a nyári félévben megfelelő, nincs határérték túllépés.

2.1.2 Vizek

2.1.2.1 Felszíni vizek

Szendrő város közigazgatási területén az alábbi vízfelületek találhatóak: Bódva, Verbéna.

A Bódva folyóról az Észak- magyarországi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság készített utoljára 2008-2009-ben felmérést. A folyóban minden káros anyag szintje a határérték alatt van.

A folyómedrek mellett a mederétől számított 6,0 m széles fenntartósáv meghagyása minden esetben szükséges, melyen semmiféle építményt, közművezeték, műtárgyat stb. nem lehet elhelyezni, a fenntartósávon fa sem lehet.

A város közigazgatási területén belül a folyót nagyrészt lakóházak és mezőgazdasági művelés alatt álló területek szegélyezik. Az itt keletkező háztartási szennyvíz és használat műtrágyák által okozott nitrát szennyezés okoz problémát

A városban működő ipari létesítmények közül közvetlenül szennyező üzem az Alufix SZEFEK Kft. Ennek működése a cég által szolgáltatott adatok szerint káros mértékben nem szennyezi a város vizeit.

2.1.2.2 Felszín alatti vizek

A város közigazgatási területén hidrogeológiai szempontból kétféle víztípust lehet elkülöníteni. A felszínhez közeli talajvizet és a mély rétegekben levő, sokszor emberi fogyasztásra is alkalmas rétegvizet. Szarvas város esetében az előbbivel foglalkozunk.

2.1.2.2.1 Talajvíz:

A Szendrőn található talajvíz szintje magas. A településen ~400 az ásott, vagy fúrt kutak száma, amelyek vize öntözésre alkalmas. A víz elsősorban nitráttal szennyezett. Ennek okozója a mezőgazdaság kemizációja, valamint a térségben tartott állatok trágyájának nem megfelelő kezelése. Ennek ellenére a vizeink.hu által összesített adatok szerint a felszín alatti vizek minősége a területen jó, emberi fogyasztásra nem, de öntözésre alkalmas.

2.1.3 A szennyvíz felosztottsága, elvezetése

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megye vízgazdálkodására jellemző regionalitás a szennyvízelvezetés terén is érvényesül. Szendrő szennyvizét 11 környező településével együtt Kazincbarcikai szennyvíztisztító telepre szállítják. A város szennyvíz gerincvezetékek kiépítettsége 100%. A városban 2004-es adatok szerint viszont csak 25% a hálózatra kötött lakások száma. Így a hálózatba kerülő szennyvíz mennyisége naponta körülbelül 350 m³.

A kazincbarcikai szennyvíztisztító telep teljes gyűjtőhálózata 181,3 km. A csatlakoztatott települések Kazincbarcika, Múcsony, Izsófalva, Ormosbánya, Rudabánya, Kurityán, Kánó, Felsőtelekes, Alsótelekes, Felsőnyárad, Dövény, Jákfalva, Felsőkelecsény, Zubogy, Szendrő, Szalonna, Martonyi, Meszes, és Szuhogy. A tisztítási technika mélylégbefúvásos eleveniszapos biológiai szennyvíztisztítás utóülepítéssel és fertőtlenítéssel. A tisztított szennyvíz befogadója a Sajó folyó.

2.1.4 Föld

Földtani adottságok:

A város és környékének geológiai felépítése, formakincse változatos. A terület két főbb földrajzi egységből tevődik össze. Ezek a Szendrői medence és a városföld. Összesen körülbelül 88 km².

A Szendrői rögvídek a mészkőből és palából álló hegységeit a devon kor után a szerkezeti mozgások megtörték és így kezdődött el a rögfelszín lepusztulása. A triász korban benyomult a tenger benyomulása következtében mészkő és dolomit halmozódott fel. Később a tenger eltűnése után a tengeri üledékre az itt keletkezett ősfolyók hordalékából a Cserhát delták és kúpok képződtek. A harmadidőszak végében bekövetkezett változások után a korábbi feltöltő munkát eróziós völgyképződés váltotta fel. A Bódva-völgy kialakulásában több tényező is szerepet vállalt: a kitakarás folyamata során eltemetett, kemény kőzetrétegek kerültek a felszínre, a Bódva folyó kettéfűrészelte a területet, s így jött létre a Szalonnai szoros, végül a folyó a könnyebben pusztuló üledékfalon átréselve magát a völgyét a kemény kőzetalapra véste.

A Szendrői-medence a Bódva-völgy központi része. A völgy nyugati oldalát a Rudabányai-hegység, északon a Szalonnai-karszt, keletről és délről pedig a Szendrői dombvidék határolja. A rögvídek ÉK-i irányban a Rakacai-völgy-medencéig terjed, kisebb darabjai azonban a Cserehát belsejében is felbukkannak.

Talajok:

Nagyon lényeges a kialakulásnál az alapkőzet alkotóelemeinek minősége és mennyisége. A szilikát tartalmú kőzet, amely vulkanikus eredetű viszonylag kevés meszet tartalmaz, így a rajta képződött talaj is szegényebb egy fontos elemben, a kalciumban.

A Bódva és mellékvölgyeiben a folyóvíz által szállított hordalékanyagon öntéstalajok alakultak ki. Az öntéstalajok igen alacsony humusztartalmúak. A nyers öntéstalajokra az agyagos vályog mechanikai összetétel és az erős víztartó képesség jellemző.

A Bódva-völgy magas ártéri szintjein, ahová az árvíz ritkán terhed ki, réti talajokat találunk. A réti talajok humusztartalma 5-8%. Ezek a talajok nehezen művelhetők, többnyire rétként, legelőként hasznosítják őket. A magas teraszfelszíneken, a völgyperemeken és a környező domb- és hegyvidéki területeken az agyagbemosódásos barna talajok jellemzőek. A Rudabányai-hegység és a Szendrői-rögvidék mészkőfelszínein kisebb foltokban rendzina talajok is előfordulnak. A Szendrői-medence szántóföldjei a magasabb folyóteraszokon és a dombsági lejtőkön alakultak ki. Szántóként a legtermékenyebb területeket hasznosítják, azok aranykorona-értéke 16,44 hektáronként. Ez a közeli településekkel összehasonlítva kiemelkedően jónak mondható.

A művelt talajfelszínek és lejtők talajeróziója kb. 20-25%. A lehordott talaj a Bódva-völgy mélyvonalában halmozódik fel.

2.1.4.1 Az emberi tevékenységi hatása a kialakult talajminőségre

A terület talajainak többsége a hidrológiai viszonyokkal szoros összefüggésben alakult ki, ebből kifolyólag az emberi tevékenység vizsgálatánál főképp ezekre a szempontokra kell összpontosítani.

- Az általános vízrendezés következtében a talajok szárazabbá váltak, a hidromorf hatások csökkentek. Ez sok esetben a talajtípusok változásával jelentkezik.
- Az öntözés megemeli a talajvízszintet, ezáltal erősíti a hidromorf hatást a talajképződésre, másrészt a megemelkedett talajvízszint oldható sókat is felhoz a talajba, és kismértékű szikesedést eredményezhet (másodlagos szikesedés).
- A mezőgazdasági vegyszer felhasználás diffúz szennyeződésként éri a területet. A túlzott műtrágya felhasználás – különösen a humuszban szegény, rossz adszorpciós kapacitású területeken – a talajvíz elszennyeződését okozhatja. Országos viszonylatban is ezt bizonyítja a talajvíz ammónia, nitrit, nitrát tartalma, mely lényegesen magasabb a mezőgazdasági művelésű területeken, mint az erdőterületeken.

2.1.5 Természetvédelem

Napjainkban egyre hangsúlyosabban vetődik fel a természeti adottságok humán értékei használatának igénye, a természetes élőhelyek, tájképi értékek védelmének szükségessége, természet-közeli állapotuk hosszú távú fenntartásának követelménye. Egyszerre kell a hasznosítás és a megőrzés – egyszóval a környezetgazdálkodás – szempontjait úgy ütköztetni, összehangolni, hogy a természeti adottságok és értékek, mint a közösség tulajdona, hosszú távon megmaradhasson, megújulhasson és szolgálhassa utódaink örömét és érdekeit. A fenntartható fejlődés elvét kell szem előtt tartani, tehát a jelenben meglévő erőforrásokat oly módon kell hasznosítani, hogy a jövő generáció számára is biztosított legyen az ezzel való gazdálkodás lehetősége.

2.1.5.1 Élővilág

Szendrő város változatos tájain rendkívül gazdag élővilággal is találkozhatunk. Megtalálhatók itt kopár sziklafelszínek, meredek, vékony talajon tenyésző sziklagyepek épp úgy, mint cseres-tölgyes erdők, gyertyános-tölgyesek, patak menti égeresek és füzesek, ültetett nyár- és fenyőerdők. A völgyek alján mocsaras, üde zöld növényzetű rétek adnak életet számos állatfajnak.

Az 1985-ben létrehozott Aggteleki Nemzeti Park védett területeinek egy része érinti Szendrő északnyugati területeit is. Az Aggteleki-karszt területén a mészkő és dolomit alapkőzetben fajgazdag növénygyűttesek élnek.

Külön említést érdemel az Abodi-patakot kíséző égerliget, ami mind tájképi, mind természetvédelmi szempontból jelentős. A társulás jellemző ritkább fajai a védett széles pajzsika, a védett szálkás pajzsika és a ritkás sás. A patak völgyek, lapos, nedves élőhelyeinek növényzete (bokorfüzesek, magas sásosok, mocsárrétek, üde kaszálórétek) jellegzetes Szendrő környékén.

Természetvédelmi szempontból talán ezek a legértékesebben a település közigazgatási területén, mivel országos szempontból is veszélyeztetettek. Szendrő és környéke a régió erdőkben egyik leggazdagabb területe. A települést övező kistájak erdősültsége 64-68%-os, míg a Bódva völgyében ez alig éri el a 7%-ot. A környezetgazdálkodásban a régebbi korokhoz hasonlóan ma is az erdő a legfontosabb tényező. A Szendrő környéki erdőkben a tízévi összes fatermelés egyévi átlaga – vagyis az évi folyónövedék – hektáronként 3,1-3m⁶ m³ között változik. Az erdőállomány túlnyomó része kocsánytalan tölgy (42%) és cser (41%). A fennmaradó rész fenyőből (7%), akácból (3%) és egyéb fajokból tevődik össze. A fennmaradó rész fenyőből (7%), akácból (3%) és egyéb fajokból tevődik össze.

2.2 Település és épített környezet

2.2.1 Infrastruktúra

2.2.1.1 Ivóvízellátás

A településen az ivóvízhálózat hossza 22 km, amelyet az 1960-as években építettek ki. Állapota részben megfelelő. Felújítását anyagi források hiánya miatt az üzemeltető nem tudja megoldani. A szolgáltató az Észak-Magyarországi Regionális vízmű Zrt. Kazincbarcika. A napi vízfogyasztás 246m³. Az ivóvíz minőségéről nincs adat. A lakossági rácsatlakozás 90%-os. A város azon része, ahol alacsony a bekötöttség aránya közcsapok találhatóak, amelyeket a város folyamatosan ellenőriz.

2.2.1.2 Úthálózat

Szendrő és a környező települések közúthálózati kapcsolata közepesnek mondható. A közúthálózat sugaras felépítésű, aminek középpontjában Miskolc áll.

Az M30-as autópálya távolsága ~40 kilométer, ami viszonylag gyorsan elérhető a városból. Szendrő a 27-es úton keresztül Szlovákiával is összeköttetésben áll. Hidvégardóig az út összesen 32 km.

Ami problémát jelent az a Szendrőtől keletre és nyugatra levő kisebb falvak elérése. A domborzati viszonyok miatt velük csak alacsonyrendű, elhanyagolt állapotú utak kötik össze.

A belső úthálózat 92%-a pormentesített, aszfaltozott.

2.2.2 Köztisztaság, hulladékkezelés

A hulladék az ember mindennapi élete, munkája, gazdasági tevékenysége során keletkező, a keletkezés helyén feleslegessé vált, ott közvetlenül fel nem használható anyag, amelynek kezeléséről külön kell gondoskodni.

A hulladékok keletkezésük és fajtájuk szerint az alábbiak szerint csoportosíthatók:

- kommunális szilárd és folyékony hulladék
- termelési hulladék
- veszélyes hulladék

A hulladék gyűjtésével, ártalmatlanításával kapcsolatos tevékenységet a hulladék-gazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény alapján kell szervezni és végezni.

A hulladék „termelő” köteles gondoskodni a hulladékok előírás szerű gyűjtéséről, tárolásáról, a területről történő kiszállításáról, valamint ártalmatlanításáról, melynek elsődleges célja, hogy megakadályozza a hulladék talajba, felszíni és felszín alatti vízbe és levegőbe jutását.

A településen keletkezett háztartási hulladék összetétele rendkívül inhomogén, nagy szervesanyag-tartalmú háztartási hulladék mellett tartalmaz még vegyes kerti és veszélyes hulladékot (növényvédőszeres göngyöleg, lejárt szavatosságú gyógyszer, használt elem, stb.) is, ezért elhelyezését rendkívüli gondossággal kell megoldani. A településen a hulladékszállítást a GAMESZ és az ÉHG Észak-magyarországi Hulladékgazdálkodási Zrt. végzi, utóbbi a szelektív hulladékgyűjtést oldja meg, úgynevezett házhoz menő szelektív hulladékgyűjtéssel. Az összegyűjtött hulladékot hetente egyszer zárt konténerekből hetente egyszer összegyűjti és elszállítja a település határában levő hulladéktárolóba.

Ezt a tárolót 1988-ban újították fel, és Szendrő mellett 7-8 település szállítja hulladékát a lerakóba. A hulladéktároló megfelel az EU-s szabványoknak, még 1 évig működhet. A hulladékkezelésnél tömörítést, majd földtakarást alkalmaznak, védősávok kialakításával a szennyezések elkerülése végett. 2010-től a hulladékot a Sajó-Bódva völgyi hulladékrendszerbe kerül elszállításra.

A veszélyes hulladékot külön kezelik, a településen keletkező sítet, pedig az ingatlanokon belül, azok töltésére használják fel. Szendrőn található döngkút az elhullott állatok tárolására. Évente 1-2 alkalommal az önkormányzat lomtalanítást szervez.

A köztisztasággal a településen és környékén nincs probléma, mert havonta 160-180 főt foglalkoztatnak a település tisztántartásával.

Az időnként megjelenő illegális hulladéklerakókat az önkormányzat minden esetben igyekszik a leggyorsabban felszámolni.

2.2.3 Épített környezet

A települési környezet az ember által mesterségesen kialakított anyagi rendszer, amelynek alapvető funkciója az ember mindennapi életéhez elengedhetetlen társadalmi szükségletek kielégítése.

A város polgárainak, a településre érkező vendégek, az átutazók közérzetét alapvetően befolyásolja a település közterületeinek, utcáinak állapota, tisztasága, rendezettsége.

Rendezett településkörnyezeti megjelenés, gondozott utcák jellemzik a települést. Összességében megfelelő a városkép.

A települési környezet állapotát jellemző tényezők:

- az épületek állapota, a települési infrastruktúra és a köztisztaság helyzete,
- az iparból és közlekedésből adódó légszennyezés,
- a közterületek állapotának elhanyagolása pénz hiányában,
- a települési zöldfelület aránya.

2.2.4 Lakosság

A lakónépesség számának változása, azaz a tényleges szaporodás (illetve fogyás) a természetes reprodukciós folyamatok, valamint a vándorlási egyenleg függvényében alakul. Utóbbiakat az élveszületések és a halálozások, valamint az oda- és elvándorlások különbözete határozza meg. Szendrőn a halálozások száma az 1990-es évek vége óta megnőtt, enyhén meghaladja a születések. Ez utal a népesség elöregedésére, valamint a természetes utánpótlódásának problémáira. Míg 2001-es adatok szerint 4372 lakosa van a városnak, 2004-re ez a szám 4343-ra, majd évente ~30 fővel csökkenve 4234 főre csökkent 2007-re. A folyamat megállítására jelentős népesedés- és szociálpolitikai beavatkozásokra van szükség, ugyanakkor közép- és hosszútávon stratégiai kérdésként kezelendő. Ellenkező esetben a város elnéptelenedési folyamata felgyorsulhat: az elmúlt évek trendjének tartóssá válása esetén még 2020 előtt a népesség száma 4 ezer fő alá csökken.

2.2.5 Zaj- és rezgésterhelés

A zaj és rezgés elleni védelem követelményeinek teljesüléséhez a vizsgálati adatok ismeretében, illetve azok értékelését követően kerülhetnek meghatározásra azok az intézkedések és feladatok, melyekkel a meglévő káros mértékű terhelések csökkenthetők, illetve egyidejűleg új terhelések kialakulása megakadályozható.

A környezeti zajforrások közül – a zajforrások jellegének megfelelően – a következők vizsgálata szükséges:

- közlekedési jellegű zajforrások (közúti, vasúti)

A közúti közlekedés által okozott zajterhelés alapvetően a járműforgalom nagyságától, összetételétől, azok haladási sebességétől és a környezet beépítettségétől függ. A kialakuló zajterhelés nagyságát befolyásolja továbbá az útpálya kialakítása, az útburkolat minősége, az út emelkedése, és a zaj terjedésére hatással lévő egyéb körülmények. A lakosságot közlekedési eredetű zaj elsősorban a 27. sz. fkl. út és a vasút mentén terhelheti Szendrőn.

- Vendéglátó ipari jellegű zajforrások,

Az indokolatlan zajokozást, - diszkó, zenés szórakozóhelyek, zene szolgáltatására alkalmas, valamint a kereskedelmi szolgáltató egységeknél üzemelő hangosító berendezések zajkibocsátását helyi rendeletben kell szabályozni.

2.2.6 A lakosság tudatformálása

A helyi lakosság környezethez való viszonya nem csupán a társadalmi és családi háttér függvénye, de befolyásolja a közösségi lét, illetve a települési és megyei önkormányzat környezeti stratégiája. Érdemes tehát részletesen megvizsgálni a lakossági véleményeket, illetve a társadalmi kezdeményezések célját és folyamatát. Ezzel képet kaphatunk arról, hogyan érdemes egy adott közösségben tájékoztató-tudatformáló stratégiánkat alakítani. Ebbe nem csupán a gyerek- és fiatalkori nevelés tartozik bele, hanem a közvetett, felnőttekre ható tudatformáló tevékenység is. Ez utóbbinak része a környezetvédelem területén kifejtett civil aktivitás indirekt hatása is. Az átalakuló igényekre válaszképpen fontossá vált, hogy nemcsak az egyén vagy a család szintjén, hanem a társadalom magasabb szintjein is megfogalmazódjon a mindennapi, rövid és hosszú távon tapasztalható környezeti gondokra való odafigyelés gondolata. Erre nem csupán környezetvédelmi szabályok, intézkedések bevezetésével van szükség, hanem folyamatos, tudatos szemléletformáló tevékenységgel is.

A város kiemelten figyelmet szentel a környezeti nevelés hatékonyságának növelésére, nemcsak a gyermekek estében, hanem a lakosság környezeti tudatosság széleskörű elsajátítása érdekében is.

3 Fenntarthatósági tervek és célok

3.1 A települési környezet tisztasága

A közvetlen települési környezet képezi az ember mindennapi életterét. A települési közterületek (utak, járdák, parkok állapota) rendezettsége, tisztasága, a megfelelő növényzet – elsősorban őshonos, tájbaillő fajok felhasználásával - nagymértékben javíthatja az ott élők közérzetét. A tisztaság és a növényzet számottevően növeli az ingatlanok értékét is.

A szerepe van a káros környezeti hatások, a portterhelés a gáz állapotú szennyező anyagok és a zaj csökkentésében.

Cél: Kevesebb környezeti stresszhatást eredményező, jobb környezeti állapotjellemzőkkel rendelkező települési környezet kialakítása és fenntartása.

Feladat:

- Önkormányzatnak felül kell vizsgálni a rendeletben szabályozott közterületek tisztántartásának rendjét, rögzíteni mind a lakók, mind az önkormányzat kötelezettségét.
- A folyamatosan használaton kívüli, beépítetlen belterületi magáningatlanok rendben tartására, gondozására kötelezettség előírása.
- A településen szemégyűjtők kihelyezéséről és folyamatos fenntartásáról gondoskodni kell. A kihelyezésnél és pótlásnál figyelembe kell venni a jelentkező lakossági igényeket. Ezzel a forgalmas közterületeken képződő hulladék kulturált gyűjtése és elszállítása megoldható. Továbbá szankciók érvényesítésével, tettenéréssel, pénzbírággal kell megoldani a drága szemégyűjtő edényeket megrongálókat.
- Az illegális szemétkerakókkal szembeni fellépés szigorítása magasabb bírágokkal és sűrűbb ellenőrzéssel.

3.1.1 Zaj- és rezgés elleni védelem

A környezet általános védelméről szóló 1995 évi LIII. törvény 31. § szerint a zaj – és rezgés elleni védelem keretében műszaki, szervezési módszerekkel kell megoldani:

- a zaj- és rezgésforrások zajkibocsátásának, illetve rezgésgerjesztésének csökkentését,
- a zaj- és rezgésterhelés növekedésének mérséklését vagy megakadályozását,
- a tartósan határérték felett terhelt környezet utólagos védelmét, valamint,
- a passzív akusztikai védelmet (intézkedési terv kidolgozása során) a tervezett fejlesztések és terület felhasználások zajvédelmi szempontú vizsgálata során.

Cél: A lakosság egészségvédelme, a településen pihenést, kikapcsolódást kereső vendégek nyugalma érdekében a környezeti zajok elfogadható szintre mérséklése.

Feladat:

- A meglévő zaj és rezgés források feltárása, pontos nyilvántartása, zajkibocsátási határérték megállapítása, a meglévő problémát okozó zajforrások kibocsátásának csökkentése, korlátozása, település zajtérképének elkészítése.
- Zaj- és rezgés elleni védelem bármely zajt kibocsátó létesítmény csak abban az esetben üzemeltethető, vagy építhető, illetve bármely tevékenység csak abban az esetben folytatható, ha az általa kibocsátott zaj mértéke a környezetben a vonatkozó rendelet szerinti határértéket nem haladja meg.
- A gazdasági területi és lakóterületi funkció megengedett zajterhelési határérték eltérése 10 dB. A zajhatás csillapítása érdekében a gazdasági terület határán belül egy 20 m széles, háromszintű, vegyes fajú, örökzöldeket is tartalmazó zajvédő cserje- és erdősávot javasolt telepíteni. A gazdasági területek körüli mezőgazdasági területek ne legyenek beépíthetők.
- Zajkibocsátással járó tevékenység (üzemlétesítés, felújítás, üzembe helyezés, építés) megkezdése előtt a területileg illetékes felügyelőségtől zajkibocsátási (emissziós) határérték megállapítását kell kérni és annak betartásáról gondoskodni kell.
- A közút zajcsökkentése passzív zajvédelmi intézkedésekkel érhető el (növénytelepítés, az út felőli védendő épületek nyílászáróinak zajvédő üvegezése).

3.1.2 Levegőtisztaság-védelem

Az utóbbi két évszázadban a földön a levegő összetétele jelentősen megváltozott, ugyanis egyes légköri nyomgázok és aeroszol részecskék légköri mennyisége világszerte rohamosan emelkedik. Az emberiség létfeltételeit is veszélyeztető következmények elkerülése csak nemzetközi összefogással lehetséges, amelyben Magyarországnak és a településnek is az arányos felelősség elve alapján kell szerepet vállalnia.

Az éghajlatváltozás kockázatát csak az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésével lehetséges megelőzni. E gázok kibocsátása az energiatermelés, a közlekedés, egyes ipari tevékenységek és az intenzív mezőgazdasági termelés rovására írható, így a légkör védelme végső soron a nemzetgazdaságokat átszövő energetikai, közlekedési infrastruktúra, illetve a termelési-termesztési rendszerek fenntarthatóbb fejlesztését jelenti.

A globális folyamatok mellett helyi szinten nem az üvegházhatású gázok, hanem az emberi egészséget, az ökológiai rendszert és az épített környezetet is fenyegető légszennyező anyagok okoznak komoly gondokat. Ezek forrásai szintén az energetikai és más iparágak, a mezőgazdaság, a közlekedés, a szolgáltató ágazat, a lakossági fűtés – tehát antropogén eredetűek. Olykor a természet maga is nagymértékben hozzájárul a légszennyezéshez (vulkán kitörés, aszály, hévízforrások, stb.). A légszennyezők e csoportjának hatása általában jóval gyorsabban érzékelhető (napok, hetek, súlyos esetekben percek alatt), mint az üvegház hatású gázok esetében.

A légszennyező anyagok szilárd (por, korom, pernye), gáz (kéndioxid, nitrogén oxidok, kénhidrogén, ammónia, szénmonoxid, metán, alacsony forráspontú szerves anyagok) és gőz (üzemanyag gőzök, közepes és magas forráspontú szerves anyagok) lehetnek. A szilárd légszennyezőkhöz gyakran kötődnek az egészségre különösen káros szerves mikroszennyezők (policiklikus aromás vegyületek, dioxinok, oldószergőzök, stb.). Ezen anyagok egy része a légkörben rövid élettartamú, így csak a kibocsátási pont szűkebb környezetében (néhány 100 m – néhány km) van jelentős hatásuk. Ugyanakkor egyes anyagok (pl. savas oxidok) regionális, mások (freonok, perzisztens szerves vegyületek) globális szinten is kifejtik káros hatásukat.

A települési környezetvédelmi programban nagy figyelmet kell fordítani a légszennyezők e csoportjába tartozó anyagok csökkentésére is, mivel ezek lokálisan és rövidtávon hatnak mind a lakosság egészségi állapotára, mind pedig az élővilágra és az épített környezetre.

A településen az ipar relatíve kisebb jelentőségű, így környezetterhelő tevékenység a közlekedés. A forgalom jelenleg rendszerint műszaki védelem nélkül érkezik a településre, s gyakorlatilag a járművezetők belátásán múlik a sebességcsökkentés. A közúti közlekedési kibocsátások alakulásában három tényező játszik fontos szerepet: az üzemanyag és a gépjármű-állomány minősége, valamint a gépjárműhasználat mennyisége.

Cél: A jó levegőminőség fenntartása, a település környezeti levegőminőségének javítása, különösen az ózon és az ülepedő porszennyezés vonatkozásában.

Feladat:

- A város állandó növényborítottsággal nem bíró homokos textúrájú területein tervszerűen telepített erdősávokkal mérsékelni kell a szél okozta talajpusztulást (defláció) mértékét és a tulajdonosok művelési kötelezettségének fokozott mértékű ellenőrzésével a parlagterületek részarányát csökkenteni szükséges.
- A település belterületén lévő rendszeresen kezelt zöldfelület, park, virágágyás talaja megfelelő morzsás szerkezetű, de szerves anyagpótlásuk a változókéony időjárás miatt folyamatosan szükséges.
- Játsszótér vagy parkoló céljára használt zöldfelületek kitaposott növényzetét pótolni kell és az eredeti funkcióját helyreállítani, vagy valós igény esetén kiépített pormentesített utat, parkolót kell létesíteni.
- Jelentős porszennyező források a városba a burkolt úttest és a járda, illetve kerítés közötti növényzet nélküli területek, tisztítatlan járdák. Ezek rendben tartása érdekében érvényt kell szerezni az ingatlan tulajdonosok, használók ez irányú kötelezettségeire vonatkozó előírásainak, és kezdeményezni kell a növényzet nélküli felületek gyepesítését.
- A közterületen tárolt építési- és bontási anyagokat (homok, folyami sóder, bontási törmelék, stb.) takarással kell ellátni a porszóródás megakadályozása érdekében. A takarás alkalmazását a közterület-használati engedélyben kell előírni.
- A pollenszennyezés mértékének csökkentése érdekében a kezelt zöldfelületeken a kaszálást a virágzás előtt minden esetben el kell végezni. A közterületek fásítása és a fafajta váltás során a légszennyezés szempontjából kedvezőtlen hatású fafajok (nyárfa, nyírfa, platán) telepítését kerülni kell.
- A települési zöldfelületek mennyiségét és minőségi állapotát továbbra is fejleszteni szükséges.
- Rendeletben kell szabályozni, hogy a fűtési idény alatt a lakosság mely anyagokat használhatja fel fűtési célokra és melyeket nem. Ezzel a veszélyes anyagok égetését (pl. gumi, műanyag, stb.) kívánjuk meggátolni, és visszaszorítani.
- Megújuló energiaforrásokra való áttérés ösztönzése.
- Fosszilis energiahordozók hatékonyabb átalakítása (kis fajlagos szennyezőanyag-kibocsátású, korszerű tüzelőberendezések alkalmazásának támogatása).
- A káros kibocsátás csökkenését eredményező építőipari, építészeti megoldások megvalósításának támogatása, ösztönzése (passzív napenergia hasznosítás, hőszigetelés).

- Az avarégetés káros hatásának, a komposztálás hasznosságának propagálása, illetve az avarégetés rendjének, tiltásának szabályozása önkormányzati rendelettel.

3.2 Ivóvízellátás

A víz alapvető, pótolhatatlan lételeme minden élőlénynek. Az érintetlen vagy természetközeli állapotú tiszta felszíni vizek a biodiverzitás megőrzése szempontjából kiemelt jelentőségűek. A víz természeti erőforrásként is értékes. A felszíni és felszínalatti vizeket megannyi gazdasági tevékenységhez használják fel: turizmus, mezőgazdaság, ipar, bányászat és nem utolsósorban természetesen ezek az ivóvíz legfőbb forrásai. A víz megújuló természeti erőforrás, azonban a 3. Víz Világ Konferencián (Kiotó, 2003. március) is megfogalmazásra került az utóbbi évtizedek azon jelentős felismerése, hogy nem körültekintő használata és a globális igények szakadatlan növekedése (népességnövekedés a gazdasági növekedés, fogyasztás, „életszínvonal” növelés kényszerével párosulva) következtében az egészséges édesvíz hiánytól szenvedő lakosság aránya rohamosan emelkedik, a fenntarthatóságot veszélyezteti, mitöbb, diplomáciai vagy akár fegyveres konfliktusok robbanhatnak ki a nem is oly távoli jövőben. Ennek elkerülése, érdekegyeztetés, a vízkészletek takarékosabb felhasználása érdekében számos globális kezdeményezés indult, mint pl. a „Water for Peace” – Víz a Békéért – program.

Cél: Ivóvízbázis védelme, a vízminőség javítása, a fenntartható vízkészlet-gazdálkodás megteremtése.

Feladat:

- Azokat a lakosokat, akik nem csatlakoztak még rá a hálózatra, meg kell győzni a rendszer előnyeiről.
- A kutak területén védőterületek kijelölése szükséges a 123/1997. (VII.18.) Kormányrendelet alapján.
- A vízminőségi előírások betartása miatt a folyamatos vízminőség ellenőrzés, ugyanis az újszabványoknak megfelelő vízminőség biztosítását a vízműnek meg kell oldani.

3.3 Energiagazdálkodás

Világszerte erős törekvés mutatkozik a megújuló energiaforrások hasznosítására, egyrészt a fosszilis energiahordozók felváltása, másrészt a környezeti kockázat csökkentése, harmadrészt pedig az energiaexport függőség csökkentése érdekében (az Európai Unió energiaexportja 70 %, amit 2010-ig 50%-ra kíván csökkenteni). A megújuló energiaforrások alkalmazása a terület- és gazdaságfejlesztés kiemelkedő fontosságú területe gazdasági, szociális és környezeti szempontból egyaránt. A hagyományos fosszilis energiahordozók (kőszén, kőolaj, földgáz) ára egyre inkább emelkedik és utóbbiak esetében a készletek kimerüléséhez közeledve hosszabb távon még erőteljesebben fog emelkedni, amivel a lakosság jelentős része képtelen lesz lépést tartani. Másrészt, a kőolaj és gázárak növekedése nyomást fog gyakorolni a kőszén felhasználás növelése irányában, amely a már ismert környezetvédelmi problémák (savas eső, pernye, stb.) ismételt súlyosbodásához vezet, amennyiben megfelelő alternatív energiaforrások fejlesztése nem történik meg. Az elkövetkező 1-2 évtized átmeneti állapotnak tekintendő, amikor a hagyományos energiahordozók közül a legkisebb szennyezést okozó földgáz használatát célszerű növelni.

Feladat:

- A közvilágítás céljából működtetett hálózat rekonstrukciójához vagy új hálózatok kiépítéséhez, a hagyományos izzók, lámpák lecserélésekor törekedni kell az energiatakarékos nátrium lámpák és kompakt fénycsövek alkalmazására, illetve ezzel egyidejűleg a lámpatestek egységesítésére.
- A gázenergia ellátás kapacitási és infrastrukturális oldalról megoldott. Ez által a településen mind a szilárd, mind a folyékony energiahordozók iránti igény minimális.
- A belterület gázenergia szempontjából ellátott, azonban külterületek gázellátását szorgalmazni kell.
- Fenntartható fejlődés szempontjából nélkülözhetetlen az alternatív energiaforrások előtérbe kerülése a hagyományos energiahordozókkal szemben. Az alternatív energiák közül elsősorban a geotermikus energia, vagyis a termálvíz jöhet szóba. Másodsorban számításba jöhet még a mezőgazdaságból származó biomassza, illetve a hulladék kezelés során hasznosítható biogáz energia nyereség céljából. Utána kell járni, hogy hol és milyen alternatív energiaforrást előállító üzemek épültek és azok milyen hatásokkal dolgoznak.
- Energiahatékonysággal, megújuló, alternatív energiaforrások alkalmazásával összefüggő ismeretek népszerűsítése, terjesztése, az iskolai oktatásba történő beillesztése, kampányok, tanfolyamok szervezése, kiadványok szerkesztése.

3.4 Zöldterület-gazdálkodás

Az épített környezet, azaz a település védelme, fenntarthatóvá, élhetőbbé tétele természetvédelmi, tájvédelmi, környezet-egészségügyi és nem utolsósorban érzelmi-hangulati, mentális kérdés. Természetvédelmi kérdés abban a tekintetben, hogy hogyan illeszkedik az ökoszisztémába, mekkora térrészt foglal el és mekkorát használ fel. Tájvédelmi, tájésztétikai kérdés, hogy beleilleszkedik-e a tájszerkezetbe, vagy inkább további megbontását, feldarabolódását okozza. A település szerkezete, zöldfelület-rendszere, arculata nagyban meghatározza a lakosság hangulatát, egészségét, azaz döntően befolyásolja az életminőséget.

A település épített világa, az épületek, utak, műszaki létesítmények rendszere biztosítja a település működőképességét, az egyes települési funkciók közti szükséges kapcsolatokat.

Cél: Kevesebb környezeti stresszhatást eredményező, jobb környezeti állapotjellemzőkkel rendelkező települési környezet kialakítása és fenntartása.

Feladat:

- A fák a zöldfelületi rendszer legfontosabb elemeit alkotják, és környezetvédelmi szempontból is domináns a szerepük.
- A település jól fásítottnak számít, azonban a fajok összetételét, arányát a következő években folyamatos munkával módosítani kell a megfelelő irányba (Egyes fajok arányának csökkentése, mások növelése, betegségre érzékeny fajok elhagyása, gyümölcsfák tiltása).
- A közterületek gondozása (legalább évente két-háromszori kaszálás, évenként nyesés), a település körül a legveszélyeztetettebb részekben (utak széle, hulladéklerakásnak kitett területek, stb.) függetlenül a terület jellegétől.
- Kertek, más ingatlanok tulajdonosainak kötelezése a gyommentesítésre.
- Az eltávolított biomassza szelektív gyűjtése, komposztálása.
- A fejlesztések során a fában szegény területeket kell előnyben részesíteni.
- A zöldfelület fejlesztésében fokozott hangsúllyal szerepelnek a települési kis terek, amelyek potenciálisan a településképre jellemző, csendes pihenőparkok kialakítását, fejlesztését teszik lehetővé.
- Magánházak előtti terület gyepesítése és védelme, szabályozni az ok nélküli gyep kiirtást.
- Fagazdálkodás, fakivágásokat szigorúbban ellenőrizni. A fakipusztulásokat meg kell vizsgálni.

3.5 Természeti és építészeti értékek védelme

Az országos és helyi védettség alatt álló természeti értékek védelme, a mű-emlékek, régészeti lelőhelyek, a városszerkezet és a városkép védelme. Ezek állagmegóvásán túl törekedni kell a védett értékek körének bővítésére.

Cél: az országos és helyi jelentőségű védendő értékek feltárása; a védett és védendő értékek állagának megóvása, társadalmi elismertségük növelése; a természetvédelem igényeinek szem előtt tartása a már elhatározott vagy tervezett térségfejlesztési programoknál (pl. úthálózati, iparterületi és közműves fejlesztési elhatározások).

Feladat:

- A helyi és országos védettségű értékek állagának megóvása, fenntartása és a természetvédelmi területek tervezettnél megfelelő bővítése, a védelem kiterjesztése.
- Az értékek állapotának és a változásoknak nyomon követésére együttműködés kialakítása a természetvédelemben érdekelt/érintett szervezetekkel.

3.6 Helyi közlekedésszervezés

Az EU új közlekedésfejlesztési irányelve kimondja, hogy át kell gondolni a közlekedési infrastruktúrák rendszerét, és törekedni kell a meglévő hálózatokon, a meglévő feltételek javításával, környezetkímélő módon megoldani a gazdaság szállítási és személyforgalmi igényét. Az utak vonatkozásában a szélességnél figyelembe kell venni a távlati közművesítést (vízvezeték, földkábel) a csapadékvíz-elvezetést.

Feladat:

- Meglévő útszakaszok, belterületi utak korszerűsítése, biztonságossá tétele és karbantartása.
- Új útszakaszok tervezése és építése a környezet- és természetvédelmi szempontok figyelembe vételével.
- A kerékpáros és gyalogos közlekedés népszerűsítése és feltételeinek javítása.
- Az előírt sebesség betartását elősegítő műszaki megoldások kialakítása.
- A biztonságos gyalogközlekedés elősegítése (járdák, gyalogátkelők helyek létesítése).
- A közlekedés környezeti hatásait (zaj, por) mérséklő növényzet telepítése.

3.7 Az épített környezet védelme

A település szerkezete, zöldfelület-rendszere, arculata nagyban meghatározza a lakosság hangulatát, egészségét, azaz döntően befolyásolja az életminőséget.

A település épített világa, az épületek, utak, műszaki létesítmények rendszere biztosítja a település működőképességét, az egyes települési funkciók közti szükséges kapcsolatokat.

Cél: A településkép harmóniájának fokozott védelme.

Feladat:

- A veszélyeztetett lakások, lakóépületek állapotát fel kell mérni, és rendbehozatalához megfelelő stratégiát kell kidolgozni.
- Az esztétikai, történeti és hagyományos, városközpontú szempontokat figyelembe vevő felújítási módszerek és programok megvalósítása a településkép kedvező befolyásolására.
- Térségi összefogással a turisztikai erőforrásainkat és vonzerőnket hasznosítani kell.
- A város teherbíró képességét (fizikai, gazdasági, ökológiai, pszichológiai) teljes mértékben ki kell használni, de nem szabad túllépni.
- A közcélú létesítmények és környezetük fenntartását, kulturált kialakítását az üzemeltetőkkel közös programban kell összefoglalni, elkészíteni és megvalósítani.
- Egységes, környezetbe illeszkedő hirdető- és útbaigazító tábla rendszer alkalmazása.

4 A célok eléréséhez szükséges intézkedési program

4.1 Szervezéssel, intézkedéssel megoldható feladatok

1. A város jelentős nagyságú homokos területein tervszerűen telepített erdősávokkal mérsékelni kell a szél okozta talajpusztulás (defláció) mértékét és a tulajdonosok művelési kötelezettségének fokozott ellenőrzésével és hatósági intézkedéssel a parlagterületek részarányát csökkenteni szükséges.
2. A közterületen tárolt építési-bontási anyagokat takarással kell ellátni a porszóródás megakadályozása érdekében.
3. Figyelemmel kell kísérni, hogy az állattartó gazdaságok a környezetvédelem szempontjából megfelelően kezelik a termelés során keletkezett mellékanyagok elhelyezését, hasznosítását. Továbbá a belterületi állattartás jogszabályi környezetét felül kell vizsgálni, szigorítani.
4. Rendeletben kell szabályozni, hogy a fűtési idény alatt a lakosság mely anyagokat használhatja fel fűtési célokra és melyeket nem.

5. A közcélú létesítmények és környezetük fenntartására és kulturált kialakítására programot kell kidolgozni, és megvalósítani. Jogszabályi környezet felülvizsgálata, helyi rendelet szigorítása, határozottabb fellépés, szankcionálás.
6. El kell készíteni a helyi védelemre méltó természeti értékeink állapot-felvételét, ennek alapján ki kell munkálni a területek kezelési és fenntartási szabályait.
7. A településre jellemző, még fennmaradt táji értékek védelmét, a településrendezési tervben érvényesíteni kell.
8. Tájékoztatni kell a lakosságot, az építési és bontási hulladékok illegális lerakásának megelőzésére a település keletkező hulladékokat építési törmelékot a hulladékudvarban és a regionális lerakó területén adhatják le.
9. A környezetvédelmi ismeretek terjesztése érdekében az iskolai képzés segítésére ismeretterjesztő kiadvány térítése az általános iskola számára. Szakmai segítség biztosítása az oktatók részére.
10. Jeles környezetvédelmi akciók keretében szervezett iskolai programok támogatása. A környezettudatos szemlélet, életmód fejlesztése.
11. A helyi médiában induljon rendszeres környezeti tudatot erősítő, a helyi környezeti értékeket bemutató és megóvásuk módjairól tájékoztató sorozat.
12. A Környezetvédelmi Programban meghatározott feladatok végrehajtásához egységes környezetvédelmi rendeletet kell alkotni, zöldfelület gazdálkodási tervet kell készíteni.
13. Évente legalább 2 alkalommal szemétyűjtési akciót kell szervezni.

Határidő: folyamatos

Felelős: polgármester

4.2 Településüzemeltetési többletköltséggel járó feladatok

1. A város belterületén lévő számos, rendszeresen kezelt zöldfelület, virágágyás talajának felújítása, szerves anyag pótlása.
2. Szilárd burkolatú utak, terek, parkolók rendszere takarítása, locsolása, az útszegély melletti földanyag eseti eltávolítása – a város teljes területén – a porszennyezés csökkentése érdekében.
3. A településen a csapadékvíz elvezetése szikkasztóárkokba történik, mely árkok karbantartásáról és tisztításáról folyamatosan gondoskodni kell.
4. A pollenszennyezés mértékének csökkentése érdekében a kezelt zöldfelületeken a kaszálást a növényzet virágzása előtt minden esetben el kell végezni. A közterületek fásítása során légszennyezés szempontjából kerülni kell a kedvezőtlen hatású fajok telepítését.
5. Felmérés készítése annak érdekében, hogy szükséges-e hulladékgyűjtő edényzet kihelyezése a nagyobb forgalmú, frekvenciált helyeken.
6. Az illegális szemétlarakó-, és szennyező anyag üritési helyek felszámolása, a tevékenység tiltásának táblával jelölése.
7. A termékdíjas hulladékok teljes körére kiterjedő szelektív hulladékgyűjtési rendszer kidolgozása és megvalósítása.
8. A háztartási hulladékban lévő veszélyes hulladékok szelektív gyűjtési rendszerének teljes körű kiterjesztése.
9. Játsszótér vagy parkoló céljára használt zöldfelületek kitaposott növényzetét pótolni kell és az eredeti funkcióját helyreállítani.

Határidő: folyamatos

Megvalósítás: Az éves költségvetési lehetőségek függvényében.

Felelős: polgármester

4.3 Beruházási és fejlesztési forrásokat igénylő feladatok

1. Települési szilárd hulladéklerakó monitoring rendszerének fenntartása.
2. A lakosságnál komposztálásra alkalmas edényzet kihelyezése a háztartási hulladékban jelenlévő szerves anyag mennyiség csökkentése céljából.
3. Az ivóvíz minőségének felülvizsgálata, megfelelő kezelő rendszer tervezése.
4. Önkormányzati utak minőségének javítása.

Határidő: folyamatosan vizsgálni kell a megvalósítás pályázati lehetőségeit és az egyéb külső forrásbiztosítás lehetséges módzatait.

Megvalósítás: költségvetési lehetőségek mértékében

Felelős: polgármester

4.4 Nagyberuházások megvalósítását igénylő feladatok

1. Az ivóvíz minőségének javítására megfelelő kezelő rendszer kiépítése.
2. A biztonságos gyalogközlekedés elősegítése (járdák, gyalogátkelőhelyek létesítése).
3. Települési, vagy intézményi szinten megvalósítható alternatív energiaforrások felhasználási lehetőségeinek számbavételét követően utána kell járni, hogy milyen alternatív energiaforrást előállító üzemek épültek az országban és azok milyen hatásokkal dolgoznak. A megtérülő projekt kidolgozása, majd megvalósítása.

Határidő: folyamatosan vizsgálni kell a megvalósítás pályázati lehetőségeit és az egyéb külső forrásbiztosítás lehetséges módzatait

A program pénzügyi igényei és a forrásbiztosítás lehetőségei:

A program megvalósításának pénzügyi igényei messze meghaladják az önkormányzat lehetőségeit. A legjelentősebbnek tekinthető fejlesztési igények több tízmilliós beruházási eszközt igényelnek. Mindezek megvalósítása központi források igénybevétele nélkül lehetetlen. A központi források igénybevételenek előfeltétele, hogy a beruházások előkészítése saját erőből történjen, és ezzel megteremtődjön a pályázatok beadásának feltétele. A központi alapoknál erősödő gyakorlat, hogy egyre inkább csak a megvalósulás fázisában támogatnak beruházásokat.

Az Európai Unióban a környezetvédelmi infrastrukturális ellátottság fejlesztése jelentős prioritásokat élvez, így viszonylag magas központi támogatottság mellett valósíthatók meg a település hosszú távú igényeit kielégítő alapvető környezetvédelmi beruházások.

Környezetvédelmi program végrehajtása:

A képviselő-testület

a) biztosítja a végrehajtás feltételeit

- személyi, szervezeti feltételek

(polgármesteri hivatal, bizottság, helyszíni bírságolás stb.)

- anyagi-dologi feltételek

(Környezetvédelmi alap, pályázatok, céltámogatások stb.)

b) figyelemmel kíséri a környezetvédelmi programban meghatározott feladatok megoldását

(évente egyszer testületi ülésén megtárgyalja a tapasztalatokat; beszámoltatja a környezetvédelemmel foglalkozó bizottságát; stb.)

c) a programban meghatározott feladatokat a helyi rendezési tervek jóváhagyása során, illetve más helyi testületi határozatok meghozatalánál - szükség esetén önkormányzati rendelet megalkotásával - kell végrehajtani.

Prioritások felállítása

A város környezetvédelmi helyzete a mutatkozó negatívumok ellenére is az országos átlagnak megfelel. A település előtt álló tennivalók közül ki kell emelni az alábbiakat, melyek sarokkövei a község környezetvédelmi programjának:

1. Fontos feladat a lakosság, ezen belül kiemelten a tanuló ifjúság környezet- és természetvédelmi ismereteinek fejlesztése.
2. A község belterületén lévő számos, rendszeresen kezelt zöldfelület, virágágyás talajának felújítása, szerves anyag pótlása.
3. Természeti értékek számbavétele, megóvása, fenntartása, helyreállítása.
4. A pollenszennyezés mértékének csökkentése érdekében a kezelt zöldfelületeken a kaszálást rendszeresen el kell végezni, illetve a környező parlagon hagyott területek gyommentesítését meg kell oldani.